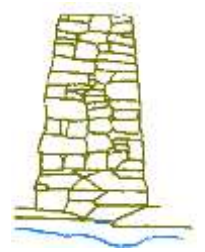

Lysakervassdragets venner

NVE

v/ Simen Sørli

nve@nve.no

2019-11-13

LvV-ref.: 19/60

Deres ref: 201908956

MERKNADER VED KONSESJONSBEHANDLING NETTPLAN – STOR-OSLO - NY 420 KV FORBINDELSE HAMANG - BÆRUM - SMESTAD

Lysakervassdragets venner (LvV) viser til utlysningen av høring om ovennevnte tiltak, til forlenget høringsfrist, og til Statnetts søknad om tiltaket. LvV ser fordelene for Lysakerelva av at luftledninger går 10-25 meter høyere over elva enn dagens ledninger, slik at det blir mindre behov for å hogge trær i elvas vegetasjonsbelte.

LvV er uroet av alternativet med kabel i tunnel fra Bærum til Smestad. LvV mener at søknadens fremstilling av alternativet med kabel i tunnel med tverrslag fra Sletta på Lysejordet er altfor positivt, og mener at forsikringen om å gjenopprette fritidsområdet «så langt det lar seg gjøre» gir inntrykk av at det faktisk lar seg gjøre. LvV mener at i vesentlige aspekter vil forringelsen av friluftsområdet ikke kunne gjenopprettes etter inngrepet som er benevnt i søknaden som alternativ 2.2.

LvVs merknader gjelder flere forhold som ikke omtales tilstrekkelig i søknaden.

Først vil LvV få notert at Lysejordet brukes som uteskole av fire lokale barneskoler, ikke én som søknaden gir inntrykk av. I tillegg til Lysejordet skole som nevnes i søknaden, benytter Bjørnsletta skole, Lilleaker skole og Montessoriskole Lyse området, særlig Sletta, både klassevis og til større utflukter. Til enhver tid er det i overkant av 2000 skolebarn som «sokner» til Lysejordet. I tillegg er det 3 store barnehager som bruker Sletta hver uke gjennom hele året.

Lysakervassdragets venner har laget opplegg for grunnskoleklasser fra 4. til 10. trinn, og for v.g.s. som bruker Lysejordet til ute- og aktivitetsskole. Oppleggene forutsetter adgang både til Sletta og skogen på alle kanter. Gitt at det er manko på trygge arealer langs Lysakerelva og vest i Bydel Ullern ellers, betyr tap av adgang til Lysejordet i stor grad slutt på uteaktiviteter i 36-48 måneder, og permanent der området ikke kan tilbakeføres.

Nest må det påpekes at stien på tvers av Bakken på Lysejordet ikke bare er en mye brukt sykkelsti, men også skoleveien for de mange titalls barn som går på Lysejordet skole og som bor sør for Bakken. Den eneste alternative gangtrasé er langs Vækerøveien hvor fortauet deles med syklistene og krysser en evt. utkjøring fra anleggsplassen dersom tunnelalternativet velges.

...2

Det er imidlertid de permanente endringene som LvV mener er utilstrekkelig belyst.

Søknaden som Statnett har levert, inkluderer ikke noe om de geologiske forholdene på Lysejordet. LvV har fått innsikt i grunnboringer som Statnett har foretatt på Lysejordet, men noterer at disse ikke gir direkte opplysninger om faremomentene som nevnes under.

Magmaganger og drenering er stikkord for langtidsvirkningen av tunnelgraving inn fra Sletta. Vi benytter søknadens kart (Vedlegg 5 Alternativ 2.2) til å fremstille lokaliseringen av to massive basaltganger som krysser henholdsvis kabeltunnelen og tverrslagstunnelen.

1) Den ene magmagangen i nord er dokumentert helt fra 1940-årene i artikler av Sætherⁱ og Donsⁱⁱ. Dens bergart, omtalt som windsoritt, er enestående i et område med mange størknede magmaganger av flere forskjellige bergarter fra permtiden. Denne markerer den nordvestre kanten av svakhetssonen i de kalkskiferlagene fra ordovicium som er opphavet til forsenkningen som utgjør Lysejordets friområde. Konsekvensen av å perforere windsorittgangen med en tunnel midt i svakhetssonen som Lysakerelva renner i, kan ha store konsekvenser, bl.a. inntrengning av vann i kabeltunnelen. En tilsvarende situasjon ved Mølledammen på Lysaker er blant årsakene til at tunnelen til Fornebubanen må drives meget dypt under elva.

2) Magmagangen i sør ved portalen til tverrslaget virker kritisk for muligheten til å bringe området tilbake til dagens tilstand etter endt anleggstid. Magmagangen dirigerer dreneringen av både grunnvann og avrenning fra skråningen i øst, nordover mot en mindre forsenkning i fjell som i dag er fylt med sandholdig sediment opptil kote 72. Da 600 mm avløpsledningen ble sprengt gjennom gangen i 1956, begynte denne forsenkningen å drenere med sig vestover direkte mot gamleveien istedenfor nordover mot Rolighetsbekken. Siget har bl.a. gjort det vanskelig å opprettholde Sletta som fotballbane for juniorer.

Med økningen i kraftig sommer nedbør de siste årene har siget blitt til en bekk som graver sitt løp oppover mot forsenkningen. Bruddet i magmagangen er imidlertid lite og høyt nok til å beholde det meste av grunnvannet på oversiden.

Hvis tverrslagstunnelen perforerer basaltgangen på nivå med Slettas nedre parti, blir **dreneringen i hele skråning endret radikalt mot vest**. Vannspeilet vil senkes og naturområdet med ospeskog vil tørke ut. Grunnvannet fra skråningen vil renne direkte til Sletta og gjennom den, med øket erosjon langs Slettas vestlige kant ved Lysakerelva. Erosjon langs denne kanten er fra før tydelig avhengig av sesongmessige endringer i nedbørsmengder.

3) I dag renner en forgreining av Rolighetsbekken i rør fra midten av Lysejordebakken og ned til og under Grendehuset. Bekken ble lagt i rør som et privat tiltak og er ikke registrert hos VAV i Oslo. Bekken forsynes fra vannholdige lag i fjell midt i Bakken og kan renne frisk etter regnværsperioder. Dens **300 mm betongrørsegmenter** ligger grunt under bakkenivå. Det er betydelig **risiko for at segmentene forskyves eller knuses av tungtrafikk**.

4) Som nevnt er Bakken en forsenkning fordi skiferlagene er svake og vannførende, noe som betyr at det etter mye nedbør kommer vann ut fra bakken flere steder. Dette gjør at **en vei som tegnet i søknaden vil kreve graving i fjell** for å lage stabile nok forhold til at tunge lastebiler skal kjøre i den 11 % stigningen. Gravingen vil igjen begrense muligheten til å gjenopprette friluftsområdet tilnærmet dagens tilstand.

5) Tunneltraséen, som presentert, passerer under Lysakerelva like nord for tomten til Ullern mølle. Møllas utstyr ble demontert og bygget fjernet nesten umiddelbart etter nedleggelsen i 1913. Det som står igjen er fundamentet til hjulhuset, avrenningskanalen og en 30 meter lang, 3,5 meter høy støttemur. Våren 2019 brukte Lysaker-vassdragets venner ca. 60 dugnadstimer til å rydde området på møllas nedre plan og gjøre det tilgjengelig i forbindelse med et arrangement for Oslo Miljøhovedstad 2019.

Muren er bygd uten mørtel og i dag presses utover av jord- og vanntrykket bakfra. Ustabiliteten til støttemuren ble først innrapportert til Oslo kommune Friluftsetaten i 2009 da uthenget var på 20 cm, og igjen i 2016 da uthenget hadde øket til 25 cm.

Støttemuren til Ullern mølle vil ikke tåle rystelser fra et omfattende sprengningsprogram som foregår 15-20 meter under bakken bare 10-20 meter unna.

Det skal også nevnes at flere hus med adresser i Voll terrasse, og som står nærmest dalsiden, er bygd på flere meter med løsmasser. Forplantning av rystelser særlig langs magmaganger kan forårsake setning eller utrasing ned mot elva.

6) Det finnes regler for vegetasjon som tillates på bakken over en tunnel med høyspentkabler. LvV **etterlyser et klart utsagn på om kantvegetasjonen ved Lysakerelva må ryddes** der hvor kabeltunnelen anlegges. Det vises også til at, som tegnet, går tunnelen under et meget gammelt lindetre på Bærumsiden. I dette treet er det påvist, både i 1902 og i 2006ⁱⁱⁱ, den rødlistete mosearten, stammesigd. Tapet av dette treet, som henger i en skrent dannet av windsorittgangen, vil være **en natursynd som bare det botaniske miljøet fullt ut kan evaluere**. Treet risikerer å ristes løs ved tunnelsprengning. Skrenten selv står ved Bærum turvei L-1. Blokker løsner ofte fra den. Rystelser i.f.m. med sprengning kan forårsake betydelige ras.

I miljøet i og langs Lysakerelva hører tre fuglearter til, nemlig, vintererle, fossekall og hegge, som er alle kjent for å sky unna menneskelig aktivitet. De to første hekker i elvebredden i elvestrekningen like nord for den antydete tunneltraséen, og henter mat i elva også ved Lysejordet. Forstyrrelsen som riggplass og tunnelsprengning innebærer, vil tvinge disse individene vekk fra Lysakerelva.

7) Anleggsområdet som skal omringes av sikkerhetsgjerder dersom alternativ 2.2 gjennomføres, avskjærer skogspartiet ovenfor tverrslagsportalen. Naturverdien til denne lokaliteten omtales i søknaden utfra en tidligere registrering (Se ref. iii, s. 41, lokalitet 2205). Denne rapporten mangler imidlertid omtaler av storfauna som har tilhold her. Det finnes minst to grevlinghi; grevling påtreffes nattetid overalt på Lysejordet. Skogspartiet er også et viktig fristed for rådyr som streifer ned Lysakerelva til alle årstider og for elg som i sjeldne vintre vandrer så langt fra Marka.

Her ligger dyrene i skjul om dagen, så lenge det er hundelufting på Sletta, for så å komme frem for å beite både i Bakken og i hagene ovenfor. Innhegning av riggområdet som illustrert, reduserer kraftig adgang for disse dyrene til skjulested og beite.

Fuglelivet i samme skogspartiet omfatter minst tre hakkespettarter. De eldste trærne, som hakkespetter trenger, står langs den gamle kjerreveien mot Kvernfarett rett ovenfor tverrslagsportalen som skissert.

8) Søknaden nevner at tiltak vil måtte treffes for å sikre en turvei trasé langs Lysakerelva under en anleggsperiode for alternativ 2.2. Kartet som følger søknaden, viser lite kjennskap til dagens situasjon. Turvei A1 er definert som den gamle kjerreveien fra Sletta til Kvernfarett som blir avstengt. Terrenget vanskeliggjør tilrettelegging av en turveiforbindelse sørover fra sørenden av Sletta. Oslo Bymiljøetat har vurdert mulige tiltak i to omganger (2010 og 2019) uten å finne en tilfredsstillende løsning for de bratte stigningene.

9) Tverrslaget på Lysejordet omtales som «midlertidig». Det må spørres hvordan en tunnel i fjell kan bli midlertidig. Det kjøres ikke tilbake 7000 kbm (350 billass) masser for å gjenfylle en tunnel som kan bli til nytte. Statnett har i presentasjonsmøter sagt at det blir krav til adgang med kjøretøy til en kabeltunnel også etter at den står ferdig.

En bemerkning som gjelder traséen til luftledningen og dens verdier som natur- og friluftsområde: Strømgater i urbane områder er viktige vilt- og friluftskorridorer som kobler sammen vassdragene. I flere utredninger er det påpekt at mangel på turveitraséer mellom vassdragene er en vesentlig svakhet i Oslos turveinettet. Blant annet f.eks. følger turvei A5 delvis luftledningens trasé mot Lysakerelva.

Statnett i sine presentasjoner viser til at den store kostnadsforskjellen mellom luftledningen og kabel i tunnel kan oppveies fordi frigjorte arealer kan utbygges med inntil 2800 boliger. Dersom utbygging langs traséen tas med som en samfunnsgevinst i NVEs vurdering, må miljø- og friluftsvurderingene i søknaden settes til side som lite relevant, siden de er basert på vurdering av åpne korridorer uten ny bebyggelse.

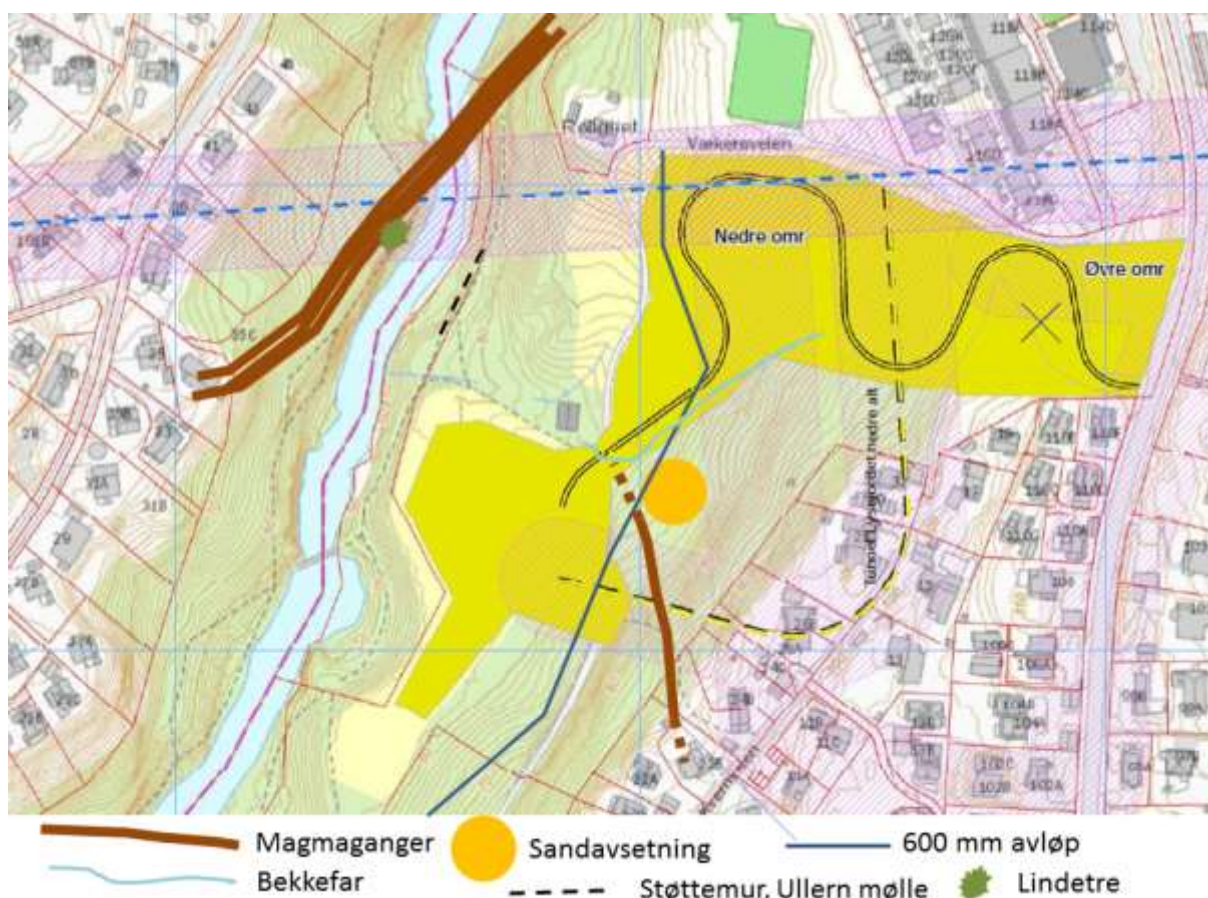
Dette siste og punkt 9) ovenfor illustrerer LvVs mening; nemlig at Statnetts søknad underrepresenterer inngrepet som alternativ 2.2 innebærer, og gir et feilinntrykk av at tilbakeføring av friluftsområdet på Lysejordet blir mulig i større grad enn det som faktisk er oppnåelig. Sletta vil uunngåelig bli kraftig forringet både som naturområde og som friområde for et stort lokalpublikum.

Med vennlig hilsen

John Tibballs
styreleder

Paal Eide
styremedlem

Kopi: Oslo kommune, v/PBE saksnr 201913691
Bydel Ullern; BU Sak 19/66

Kart over tverrslagsanlegg og krysning under Lysakerelva (grunnlag kopiert fra Statnettsøknadens bilagskart Alternativ 2.2). Nedenfor: Ullern mølles støttemur.

Referanser:

ⁱ E Sæther *Studies on the Igneous Rock Complex of the Oslo Region VIII The Dykes of the Cambro-Silurian Lowland of Bærum* Det Norske Videnskaps Akademi i Oslo, Mat.-Naturv. Klasse 1947. No 3

ⁱⁱ J.A. Dons *Studies on the Igneous Rock Complex of the Oslo Region XI Compound Volcanic Neck, Igneous Dykes and Fault Zone in the Ullern-Husebybakken Area, Oslo* Det Norske Videnskaps Akademi i Oslo, Mat.-Naturv. Klasse 1952. No 2.

ⁱⁱⁱ T. Blindheim, H. Friis *Naturverdier langs Lysakerelva i Oslo- og Bærum kommuner* Siste Sjanse rapport 2006 - 9, s. 43 (Lokalitet 459) og s. 41 (Lokalitet 2205)